

Notat til Arbeids- og sosialkomiteen Angående sak: Statsbudsjettet 2021 (Prop. 1 S (2020-2021))

Innledning

Spekter er tilfreds med store deler av forslaget til statsbudsjett på Arbeids- og sosialdepartementets område for 2021. Kort oppsummert:

- Regjeringens satsning på tiltak for arbeid og økt inkludering støttes.
- Skjermingstillegg for uføre bør ikke utvides til å omfatte årskull født i 1954 eller senere
- Kompensasjonsordningen for næringsdrivende og frilansere bør videreføres så lenge de inngripende tiltakene i næringen videreføres
- Spekter ber om at det etableres en sentral A-krimsenhet
- Arbeidstidsutvalgets forslag må gjennomføres

Programkategori 09.30 Arbeidsmarked

Spekter er positive til at arbeidsmarkedstiltakene tilpasses de høye ledighetstallene for raskest mulig å kunne inkludere de som har mistet jobben i arbeidslivet. Spekter støtter videre den økte satsningen på unge med tilpassede arbeidsmarkedstiltak.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til inkluderingsdugnaden med 50 millioner kroner. Bevilgningen skal legge til rette for økt innsats under dugnaden, og bidra til at flere inkluderes i arbeidslivet. Regjeringen følger dermed opp de forpliktelser man har tatt på seg med å senke terskelen inn i arbeidslivet og gjøre det lettere for arbeidsgivere å ansette person fra inkluderingsdugnadens målgrupper.

Spekter støtter en økt satsning på inkluderingsdugnaden, men understreker at satsningen er balansert slik at det ikke legges uforholdsmessig stort ansvar for oppfølging eller kostnader på arbeidsgiver.

Programkategori 29.70 Alderdom

I budsjettproposisjonen har ASD redegjort for og drøftet alderspensjon til uføre. Alderspensjon til uføre reiser en rekke dilemmaer, hvor et rimelig pensjonsnivå for uføre må balanseres mot hensynet til arbeidslinja og det pensjonsnivået arbeidspørere kan få. Det er også slik at systemet med levealdersjustering er helt avgjørende for bærekraften i pensjonssystemet, og det må derfor utvises stor forsiktighet med å skjerme store grupper helt eller delvis mot effekten av levealdersjusteringen. Samtidig er det selvfølgelig en realitet at uføre har begrensede muligheter til å kompensere for levealdersjusteringen.

I en langsiktig løsning for alderspensjon til uføre bør det vurderes å øke uføres aldersgrense for opptjening til alderspensjon utover 62 år.

Spekter er enig med departementet i at hensynet til arbeidslinja innebærer at det må aksepteres at uføre får en noe lavere alderspensjon enn det de i gjennomsnitt ville fått dersom de hadde stått i arbeid. Videre er vi enig med departementet i at det så langt ikke har vært behov for å skjerme uføre for levealdersjusteringen og at det er trolig at det heller ikke i de nærmeste årene vil være behov for å skjerme uføre. Vi støtter derfor departementets forslag om ikke å utvide dagens skjermingstillegg til også å omfatte årskull født 1954 og senere.

Programkategori 33.30, Arbeidsliv

Med dagens høye ledighetstall støtter Spekter forslaget om å videreføre den midlertidige ordningen hvor det gjøres lettere å kombinere utdanning og dagpenger.

Spekter mener det er viktig å opprettholde Statens Lånekasse som den viktigste støtten til å ta utdanning, men ser at det kan være hensiktsmessig med en viss oppmykning i regelverket. Spekter ser derfor frem til at det legges frem et forslag til nytt regelverk som åpner opp for noe mer fleksibilitet til å kunne gjennomføre opplæring og utdanning uten å miste retten til dagpenger.

Kapittel 2543 Midlertidig stønadsordning for frilansere selvstendig næringsdrivende og lærlinger

Spekter registrerer at ordningen som ble innført i høst der selvstendig næringsdrivende og frilansere fikk kompensert sine inntektstap som følge av Covid-19-pandemien med en dekningsgrad på 80%, og som videreføres fra 1. november med en dekningsgrad på 60%, ikke er foreslått videreført i budsjettforslaget for 2021. Vi mener dette er svært uheldig.

Kulturlivet består av en rekke kunst- og kulturarbeidere med ulike tilknytningsformer, og en vesentlig del er selvstendig næringsdrivende og frilansere. Spekters medlemmer på kulturfeltet er avhengige av både fast ansatte og selvstendig næringsdrivende i sine produksjoner, og det vil få store og langsiktige konsekvenser om disse gruppene flykter til andre bransjer på grunn av en usikker kulturfremtid. Vi vil advare mot tap av viktig kompetanse i en bransje der kontinuerlig arbeid er uunnværlig for å opprettholde den kvaliteten som kreves for å levere på toppnivå i internasjonale bransjer.

Spekter mener ordningen for næringsdrivende og frilansere bør videreføres så lenge store deler av aktørene står uten oppdrag på grunn av at de inngripende restriksjonene for kulturlivet videreføres.

Programkategori 09.40 Arbeidsmiljø og sikkerhet

Kapittel 640 Arbeidstilsynet

Regjeringen foreslår å styrke innsatsen mot arbeidslivskriminalitet for mer effektivt å stoppe de kriminelle aktørene. Arbeidslivskriminaliteten truer både ansatte og virksomheter og fører til at samfunnet har et økonomisk tap i form av mindre skatter og avgifter. Spekter støtter at dette arbeidet fortsatt har høy prioritet.

Et viktig tiltak for å bekjempe arbeidslivskriminalitet har vært å samordne innsatsen mellom Arbeidstilsynet, Politi, Skatteetaten og NAV i sju a-krimsenters. Dette har ifølge regjeringen gitt resultat og fører til at flere av de kriminelle aktørene blir stanset.

I tillegg mener Spekter det bør etableres *en sentral A-krimhenhet* som kan rykke ut og ta beslag ved mistanke om ulovligheter, for ikke å miste verdifull tid og momentum når kriminalitet avdekkes. Dette er meldt inn som behov fra flere medlemmer som opplever at kriminelle aktører kan fortsette som før fordi det ikke er rask nok respons til å sikre bevis. En sentral A-krimhenhet vil kunne bedre denne situasjonen.

I tillegg ber Spekter arbeids- og sosialkomiteen bidra i arbeidet mot arbeidslivskriminalitet gjennom å be regjeringen om å etablere en godkjenningsordning for bilvask i løpet av 2021. Dette er en bransje hvor det er avdekket flere kriminelle forhold de siste årene. Etablering av en godkjenningsordning er i tråd med anbefalinger fra trepartsbransjeprogram bil, der også Spekter deltar, og vil kunne heve seriøsiteten og bidra til likere konkurranseforhold i bransjen. Det vil også gi myndighetene bedre oversikt over markedet og aktørene.

Arbeidstidsutvalgets forslag må gjennomføres

Budsjettforslaget betyr at omstillings- og produktivetsarbeidet i virksomhetene må fortsette med full styrke. Da må myndighetene også gi tilstrekkelig med virkemiddel til å produktivetsarbeidet kan gjennomføres.

Produktivetskommisjonen ga tydelige anbefalinger om hva som må til for å sikre økt produktivitet og muligheter for å opprettholde og videreutvikle velferdsordningene. Produktivetskommisjonen støttet blant annet Arbeidstidsutvalgets forslag om nye regler for skift/turnusarbeid. Dagens lovverk hindrer effektiv drift av samfunnsviktige velferdstjenester, som for eksempel sykehus og samferdsel. Det er nå på høy tid at politikerne følger opp med nødvendige lovendringer, og oppfølgingen av Arbeidstidsutvalgets konklusjoner er ett av dem. Det vil bidra til mindre behov for deltid og innleie, og bedre kvalitet på tjenestene